

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

про зростання рівня знань з МВК і креслення та покращення рівня підготовки студентів до їх певної виробничої практики. Так, наприклад, рівень знань з МВК, у студентів, що використовували тести у самостійній роботі підвищився приблизно на 19 %, порівняно зі студентами, які не використовували тести. Приблизно на такий самий відсоток зросла якість пройдені першої практики, на якій студенти працювали вчителями креслення.

1. Гласс Дж. Статистические методы в педагогике и психологии: [пер. с англ.] / Дж. Гласс, Дж. Стенли. – М., 1976 – 75 с.

2. Клайн П. Справочное руководство по

конструированию тестов / П. Клайн. – К., 1994. – 86 с.

3. Наследов А.Д. Методы обработки многомерных данных в психологии / А.Д. Наследов. – СПб, 1999. – 137 с.

4. Тарасов С.Г. Основы применения математических методов в психологии / С.Г. Тарасов. – СПб, 1998. – 93 с.

5. Чепок В.І. Курсові модульні різнорівневі тести з методики викладання креслення для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки “Технологічна освіта” / В.І. Чепок, Р.В. Чепок. – Т. 1. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – 36 с.

6. Чепок В.І. Курсові модульні різнорівневі тести з методики викладання креслення для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки “Технологічна освіта” / В.І. Чепок, Р.В. Чепок. – Т. 2. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – 16 с.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2012

УДК 130.2+378.1

Олена Зеленська, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов Львівського державного університету внутрішніх справ

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

ХХ століття залишило велику спадщину у сфері культури та освіти, що, безсумнівно, треба використати для розвитку та реалізації культурологічної підготовки курсантів ВНЗ МВС України та формування в них культурологічної компетентності.

Ключові слова: культура, філософія культури, культурологічна підготовка, культурологічна компетентність.

Лит. 15.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча існує багато досліджень культури, філософського підходу в культурі (М. Закович, І. Зязюн, В. Петрусенко, О. Семашко, О. Шевнюк, Д. Андреев, К. Разлогов, Е. Соколов, Н. Бердяев, Я. Розін, Е. Савицька, М. Скобелев, В. Біблер, В. Дільтей, Г. Зіммель, А. Тойнбі, Й. Хейзінга та інші), динаміка соціальної реальності постійно актуалізує окреслену проблематику наукових досліджень. У зв'язку з цим, ми маємо на меті представити стан культурологічної думки у ХХ столітті та її вплив на модернізацію освіти в Україні, зокрема що стосується культурологічної підготовки курсантів ВНЗ МВС України та формування в них культурологічної компетентності.

Розвиток культурологічної думки ХХ століття найбільш інтенсивно відбувався в рамках західної культури, оскільки тут усі явища “кризи” виявилися раніше і глибше. Крім того, історично сформовані традиції філософського мислення стали передумовою нового етапу в розвитку

філософії культури, її різних напрямів і шкіл. При всьому різноманітті останніх можна виділити деякі загальні характеристики західної культурологічної філософії ХХ століття.

Головною темою стала проблема сучасної кризи культури та її першопричин. Картина кризи дається, як правило, на основі аналізу сучасних реалій – моралі, релігії, мистецтва, масової культури, науки та техніки. У пошуках же кінцевих, “метафізичних” причин кризи виділяються підстави культурно-типологічного порядку. Підкреслюється фатальний зв'язок сьогоденної ситуації з історично сформованою специфікою культури Нового часу: її раціоналістичним характером, утилітарно-діяльним ставленням до світу, далекому від споглядальності, індивідуалістичним типом особи тощо.

Філософам даного періоду властиве прагнення до глобального історико-соціального узагальнення, коли вся історія перетворюється в історію культури в особливому, широкому значенні слова: культура – історичне життя як воно є. При такому

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

узагальненому підході культура в ретроспективі збігається з історичним процесом, а в синхронному плані – з життям суспільства. Сучасна ж криза культури найчастіше сприймається як загальноісторичний тупик у розвитку цілого ряду країн, близьких географічно і об'єднаних спільністю культурних витоків.

Пошук нової методології є наслідком більш глибокого проникнення філософської думки в сутність і специфіку культурного життя. Сама ситуація кризи змінила ракурс бачення культури, а знайомство з новими відкриттями гуманітарного знання, які досліджують різні феномени культури, призвело до краху традиційних постулатів євроцентризму, панлогізму, “лінійного” історизму в тлумаченні історії культури. Крім того, взагалі розширився інтерес до нерелективних факторів культурного життя, що підсилило позиції ірраціоналізму і суб'єктивізму в концепціях культури. Відповідно посилюються і позиції ідеалізму, для якого економічні, політичні та соціальні фактори в історії культури становлять об'єктивну основу для культурної творчості.

Філософія культури ХХ століття – це переважно вираз культурної самосвідомості західного суспільства, це живий, емоційний відгук на сучасне життя, а не холодний, демонстративно відсторонений від об'єкта, академічний роздум про культуру, яка вже відбулася. Він вражає несподіванкою ракурсу і глибиною прозріння, щирою тривогою за теперішнє та майбутнє культури, умінням миттєво відгукуватися на тривожні сигнали часу, близькістю до проблем реального життя людей і, як правило, доступністю своїх текстів для масового читача. Деякі роботи песимістичні в своїх висновках, інші досить оптимістичні, але головна їх заслуга не у вирішенні всіх проблем культурного життя, а в постановці цих проблем, у формулюванні питань, на які ще належить шукати відповіді.

Біля витоків західної філософії культури ХХ століття стоїть плеяда блискучих європейських мислителів, чий світоглядні орієнтації пов'язані, перш за все, з “філософією життя”. Багато хто з них намагався поєднати різні філософські підходи до тлумачення культури, доповнюючи “філософію життя” іншими, але все ж мотив “життя”, як вихідного початку всієї конструкції культурного життя, в них визначальний.

Вільгельм Дільтей (1833 – 1911) – представник німецької “філософії життя”, основоположник “розумної” методології в дослідженні культури, що зробила величезний вплив на всю сферу культурологічних досліджень. Життя, на думку В. Дільтея [2], в окремих частинах може бути і

щось зрозуміле, але в цілому щось зовсім загадкове, оскільки будь-яка подія тут породжена складним зіткненням і переплетенням наших інстинктів і почуттів з навколишнім світом і долею поза ним. Тому точні формули тут неможливі, а достовірність знання абсолютно відрізняється від загальнозначущих істин у науках про природу.

Саме це визначає специфіку пізнавальної методології в “науках про культуру”. Зрозуміти “життя” можна тільки з нього самого за допомогою герменевтики, тобто тлумачення окремих явищ культурно-історичної реальності як моментів цілісного духовного життя епохи, інтуїтивно перейнявши їх своєрідність.

Продовжувачем лінії “філософії життя” в осмисленні феномена культури був Георг Зіммель (1858 – 1918), який у своїх дослідженнях акцент робить на складних перетинах суб'єкт-об'єктних відносинах у цій “формі життя”. За Г. Зіммеlem, культура нерозривно пов'язана з глибинним дуалізмом світу, де один одному протистоять об'єктивний світ природи і світ людської культури, де діє “суб'єктивний дух”. Людина не включається нерозважно, подібно звіру, в природну світову заданість, але від неї відокремлюється, протиставляє себе їй, у середині цього дуалізму перебуває “ідея культури” [4]. Дати абсолютно точне поняття культури, вважає Г. Зіммель, неможливо, але символічно її можна визначити як “шлях душі до себе самої” – шлях від природного стану душі до стану культурного. Культура існує там, де зустрічаються два елементи, душа індивіда і дух, що отримав предметність. Твори мистецтва і моральні норми, наука і техніка, релігія і право, доцільно створені предмети і манери поведінки – все це культурні феномени, які ведуть індивіда до самого себе, але більш досконалого. Культура, таким чином, це складна, витончена, наповнена суб'єкт-об'єктивними відносинами форма життя, де відбувається постійний синтез суб'єктивного розвитку та об'єктивних духовних цінностей. При цьому, історія культури – це нескінченний процес зростання ціннісного змісту життя. Будь-яка творчість збагачує життя ще одним явищем духу, але тут, за Г. Зіммеlem, і прихована трагедія культури – можливість існування суперечності між конкретним і культурним значенням одного і того ж об'єкта – певного досягнення людської творчості.

Англійський історик і філософ А. Тойнбі (1889 – 1975) підтримував ідею циклічного розвитку безлічі культур в історії людства. Він стверджував, що теза про єдність всесвітньо-історичного процесу – велика омана. За А. Тойнбі,

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

всесвітня історія є сукупністю історій самостійних “цивілізацій”. Останні – своєрідні “культурно-історичні монади”, тобто автономні культурні утворення, що проходять у своєму розвитку стадії виникнення, зростання, надлому і розпаду, після чого кожне гине і поступається місцем іншому [13]. Однак, А. Тойнбі допускав, що в житті всіх цивілізацій є сполучні ланки, які забезпечують поступальний розвиток роду людського, його духовне вдосконалення.

Своєрідно представлена “філософія життя” в працях ще одного відомого культурофілософа ХХ століття Й. Хейзінга (1872 – 1945) – автора так званої “ігрової концепції” культури. У своїй фундаментальній праці “*Homo ludens. Человек играющий*”, в якій він дослідив значення ігрового елемента в культурі, Й. Хейзінга запропонував переосмислити поняття культури, виходячи з наявності ігрового елемента в культурному житті. Інтерес до гри не випадковий у культурофілософії ХХ століття. Це своєрідна форма самосвідомості епохи, коли в самому житті надзвичайно зростає попит на гру (спорт, вікторини, кросворди тощо), що є спробою відійти від крайньої політизації та ідеологізації життя [14].

Таким чином, поняття “культура” в системі сучасних наук до кінця минулого сторіччя зазвичай перебувало в тісному зв’язку з філософією і “живилося” переважно такими її галузями, як філософія історії, етика, естетика, теорія права тощо, саме тими дисциплінами, які в певному розумінні, є відірваними від матеріальних основ буття. Тому вважаємо, що культура сприймалася повсякденною свідомістю як явище чисто духовне. Однак в останній третині минулого століття стали з’являтися і бурхливо розвиватися численні нові, більш експериментальні, тісно пов’язані з матеріальним життям суспільства науки, такі як антропологія, етнографія, соціологія, суспільна психологія, етнопсихологія, демографія, фрейдизм, семіотика, інформатика тощо. Вони почали досліджувати феномен людини як творця культури і вносити свій внесок у збагачення цього поняття з нових, різноманітних позицій.

Філософи нашого часу (Д. Андреев, К. Разлогов, Е. Соколов), продовжуючи традиції своїх попередників (Н. Бердяев, З. Фрейд), досліджують проблеми духовної та матеріальної культури, доповнюють і розширюють визначення самого терміна, узагальнюючи випадки буденного і наукового слововживання.

Так, наприклад, у дослідженні Е. Соколова про культуру та суспільство стверджується, що духовна культура не є окремою, самостійно існуючою частиною культури, бо вона взагалі не

існує поза духовним життям, крім свідомої діяльності людей [12, 12]. Багато філософських досліджень у галузі культури присвячені її окремим аспектам. Наприклад, Я. Розін, Е. Савицька, М. Кобелев та інші в своїх роботах простежують розвиток культури від її початкового типу – культури особистого контакту – через книжкову, культуру телебачення, відеокультуру та їх роль у сучасному суспільстві до наймолодшої – екранної культури чи культури комп’ютерної сторінки.

На думку В. Біблера, різноманітність позицій з питань культури настільки велика, що вже сама класифікація трактувань поняття культури стає самостійним і вельми складним завданням [1, 21].

Глибокий філософський аналіз категорії культури у вітчизняній літературі, як відзначає Л. Коган, почався з середини 60-х років, коли був запропонований підхід, згідно якого культура розглядалася як сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством [5, 32]. При цьому культура розглядалася як вираження різних сторін і сфер суспільного життя. Пізніше з лона традиційних позицій шляхом акценту на ті чи інші аспекти стали виникати різноманітні підходи до культури, які оформилися у дві основні концепції. Одна з них полягає в трактуванні культури як творчої діяльності. Друга інтерпретує культуру як спосіб (“технологію”) діяльності. Акцент робиться на активну сторону людської діяльності. Причому цей акцент зміщувався, і фактично мова йшла переважно про один її різновид – творчу діяльність. Хоча остання категорія інтерпретувалася далеко неоднозначно. Творчість – істотна, але не єдина характеристика культури.

Е. Соколов зауважує, що будь-яка діяльність суспільства – практична і теоретична, матеріальна і духовна – поряд з творчим аспектом включає в себе аспект функціонування і аспект засвоєння культури [12, 54].

Аналіз різних позицій учених показав, що достатньо глибоко розкриває сутність феномена культури А. Лосев. На його думку, культура є граничною спільністю всіх основних пластів історичного процесу (економічних, соціально-політичних, практично-технічних, наукових, художніх, моральних, релігійних, національно-народних, побутових тощо). Тип культури – це система взаємних відносин усіх верств історичного процесу даного часу і місця. Ця система створює неподільну цілісність як певна структура, що наочно і чуттєво виявляє її матеріальну і духовну специфіку, будучи основним методом пояснення всіх етапів історичного

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

розвитку як в їх теоретичному протиставленні, так і в їх послідовно-історичному розвитку [7, 219]. У цьому визначенні культура постає як динамічна система, що має специфічні закони руху. Крім того, цінність цього визначення в тому, що воно втілює якісну характеристику культури. На “якість” культури вказували й інші дослідники, відзначаючи, що вона є реалізацією сутнісних сил людини. Наприклад, В. Межуєв розглядає культуру як міру, ступінь розвитку людини. Адже тільки за культурою ми можемо судити про те, ким ми є в цьому світі, які кордони і масштаби нашого існування в ньому, що означає взагалі бути людиною [9, 9].

Найважливішим з нашої точки зору є ціннісний підхід до культури, оскільки людина, творячи культуру, творить саму себе як суб’єкта соціокультурного процесу, тобто культура – це праця, а її надбання – праця не менша, крім того, вона втілює людський дух і є берегиною загальнолюдських цінностей.

Слід зазначити, що феномен культури настільки складний, що на даному етапі його вивчає безліч підходів та інтерпретацій, які описують його в різних аспектах. Для нашого дослідження важливе значення мають такі узагальнення:

- у будь-якому громадянському явищі існує його культурний специфічний аспект;
- культура не самостійне соціальне середовище, а наскрізна характеристика всієї соціальної системи;
- сутність культури проявляється, перш за все, в діяльності, а не в сукупності досягнень і цінностей, накопичених людством у процесі історичного розвитку;
- основна соціальна функція культури – людинотворчість, тобто людська особистість – об’єктивний, абсолютний і суб’єктивний предмет культури.

За основу взято поняття про культуру як особливий соціальний механізм накопичення, зберігання і передачі людського досвіду, що становить соціальну цінність. Одним з проявів культури є система норм і цінностей, які формують соціальну пам’ять. Отже, культура виконує в суспільстві функцію соціальної генетики [8, 25]. Якщо культура – особливий соціальний механізм передачі, збереження і накопичення культурного досвіду, який виконує роль “соціальної генетики”, то звідси випливає, що культура особистості – це система знань, поглядів, переконань, умінь, що сприяють виникненню механізмів і технологій використання накопиченої соціальної інформації, що, в свою чергу, транслюється в усіх аспектах життєдіяльності людини, утворюючи культурний

генотип суспільства. У зв’язку з цим і культура, і особистість – поняття взаємопов’язані та взаємозумовлені [12].

Філософи також відзначають, що з середини ХХ століття почався рух до нового історичного типу культури – антропоцентричної. Цьому є багато свідчень: поява в центрі уваги юридичної думки про “права людини”; формування таких філософських вчень, як антропологізм, екзистенціалізм; почався перехід лідерства в світі наук від природознавства і математики до гуманітарних дисциплін; звернення до проблем особистості в літературі та мистецтві [3, 74]. Все говорить про визрівання нової парадигми мислення, що відповідає прагненням наступаючого чергового перехідного періоду в історії світової культури – періоду становлення культури антропоцентричного типу.

Таким чином, роль культурофілософської думки ХХ століття, філософії у створенні культури не тільки в тому, що вона є наукою з певним предметом, але й в тому, що філософія здатна виражати людську мудрість у кожній окремій ситуації і в усьому різноманітті людського життя. Це мистецтво мудрості стосується не тільки філософії, але й представляє вищий рівень культури. Мудрістю завершується структура суспільства, соціуму, духовності та одночасно культури. Через мудрість філософія повинна забезпечувати гармонію людини, суспільства і природи, в якій вони виявляють себе адекватними частками всесвіту [6, 115].

Виходячи з вищевикладеного, доходимо до висновку, що аналіз феномена культури тісно пов’язаний з поняттям “культурологічна компетентність”, тобто культура розглядається як основа розвитку даної компетентності.

У зв’язку з цими тенденціями відбулися зміни і в самій підготовці майбутніх фахівців, зокрема правоохоронців: у 60-ті рр. ХХ століття домінувала орієнтація на вузьку спеціалізацію, що поступилася місцем у 70-ті рр. загальноновизначеній необхідності підготовки фахівців широкого профілю, в 80-ті рр. провідною стала ідея управління процесом розвитку професійно-орієнтованої особистості. У перенесенні акценту зі спеціалізації на професіоналізацію відбулися глибокі зміни, які були пов’язані з перетворенням в науці та виробництві, а отже і в освіті [11]. Система освіти покликана сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного та культурного розвитку суспільства, оскільки саме школа і ВНЗ готують людину до активної діяльності в різних сферах економічного, культурного та політичного життя суспільства. Головна мета модернізації вищої

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

освіти – це зміна парадигм: філософської та педагогічної – від масової уніфікованої до гуманно-особистісної, від знаннєвої до компетентнісної. Сьогодні немає сумніву в тому, що серед різних підходів до навчання у ВНЗ компетентнісний підхід до змісту сучасної освіти є одним з чинників, що сприяють модернізації освіти. Питання компетентнісного підходу розглядають такі науковці, як О. Пометун, О. Овчарук, О. Локшина, О. Савченко, Н. Бібік, Л. Парашенко, І. Родигіна, А. Хуторський, А. Дахин, С. Бондар, С. Шишов, але формування культурологічної компетентності не знайшло ще свого достатнього висвітлення та обґрунтування.

Міжнародна комісія ради Європи вважає, що компетентності – це загальні або ключові вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, кроснавчальні вміння, ключові уявлення, опори або опорні знання [10, 19], Європейські експерти визначають поняття “компетентність” як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти та виконувати поставлені завдання, здатність застосовувати знання та вміння ефективно і творчо в міжособистісних відносинах – ситуаціях, що передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті так само, як і в професійних ситуаціях. Компетентність – поняття, що логічно походить від ставлень до цінностей та від умінь до знань. Освіта ж як галузь соціокультурної діяльності, в свою чергу, дає великі можливості для оволодіння світовою культурою та формування в особистості культурологічного початку [15], що сприяє формуванню ключових компетентностей, серед яких є і загальнокультурна компетентність. Саме це положення покладене в основу культурології як навчального курсу, що допоможе розібратися в соціокультурних аспектах освіти, окреслити горизонти загальнокультурного особистісного розвитку. Предметом культурології є культура як цілісна система: її визначення та призначення, походження, типологія, співвідношення з природою, соціумом та цивілізацією. В центрі її уваги – множинність і різноманітність культур, їх унікальність і самотність, оригінальність та різноманітність.

Виходячи з зазначеного вище, враховуючи філософське трактування культури, культурофілософську думку ХХ століття, що впливає на організацію та практичне втілення культурологічної підготовки курсантів у ВНЗ МВС України, можна ввести поняття “культурологічна компетентність” як основу такої підготовки, тобто сформовану якість особистості, що дозволяє суб’єкту:

- відчувати себе об’єктом культурно-історичного процесу;

- бути широко освіченим, мати знання з різноманітних галузей науки та мистецтва;

- розуміти закономірності розвитку культури як процесу зі створення, збереження і передачі загальнолюдських цінностей;

- розбиратися в традиціях, реаліях, звичаях, духовних цінностях не тільки свого народу, але й інших націй;

- вміти спілкуватися в сучасному світі, оперуючи культурними компонентами і образами різних народів.

Висновки. Таким чином, функції філософського підходу в культурі мають двоякий характер. По-перше, здійснюється загальне узагальнення знань, а по-друге, встановлюється ієрархія знання, що відображає цілісність кожного предмета як окремо, так і єдність предметів в їх взаємозв’язку, які разом складають об’єкт під час руху знання до свого практичного використання [6, 114]. ХХ століття залишило велику спадщину у сфері культури та освіти, що, безсумнівно, треба використати для розвитку та реалізації культурологічної підготовки курсантів ВНЗ МВС України та формування в них культурологічної компетентності.

1. Библер В.С. *Культура. Диалог культур: Опыт определения* / В.С. Библер // *Вопросы философии*. – 1989. – № 6. – С. 21 – 26.

2. Дильтей В. *Сущность философии* / Вильгельм Дильтей; [пер. с нем. под ред. М.Е. Цельтера]. – М.: Интрада, 2001. – 462 с.

3. Ильенков Э.В. *Философия и культура* / Э.В. Ильенков. – М.: Политиздат, 1991. – 462 с.

4. Зиммель Г. *Избранное* / Георг Зиммель. – М.: Юрист, 1996. – 438 с.

5. Коган Л.Н. *Развитие личности в социуме* / Л.Н. Коган. – Екатеринбург: УЕУ, 2001. – 216 с.

6. Кухар В.В. *Концептуальная модель культуры* / В.В. Кухар // *Философия і соціологія в контексті сучасної культури: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: “Пороги”, ДНУ, 2009. – С. 108 – 115.*

7. Лосев А.С. *Философия. Мифология. Культура* / А.С. Лосев. – М.: Наука, 1981. – 286 с.

8. Лотман Ю.М. *Феномен культуры* / Ю.М. Лотман // *Труды по знаковым системам*. – 1978. – Вып. 10. – С. 111 – 118.

9. Межуев В.М. *Культурология как наука* / В.М. Межуев // *Вопросы философии*. – 1997. – № 2. – С. 8 – 11.

10. Овчарук О. *Компетентності як ключ до*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

оновлення змісту освіти / О. Овчарук // *Стратегія реформування освіти в Україні*. – К.: “К.І.С.”, 2003. – С. 13 – 41.

11. Руттак В. *От системы учебных воздействий к самоорганизующей личности* / В. Руттак // *Исследования по педагогике и возможности их внедрения*. – Тарту: ТГПИ, 1986. – С. 20 – 23.

12. Соколов Э.В. *Культура и личность* / Э.В. Соколов. – Л.: Наука, 1972. – 228 с.

13. Тойнби А.Дж. *Пережитое. Мои встречи* / А.Дж. Тойнби; [пер. с англ.]. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 672 с.

14. Хейзинга Й. *Homo ludens. Человек играющий* / Й. Хейзинга; [сост., пер. и предисл. Д. Сильвестрова. Комм. Д. Харитоновича]. – СПб: Изд-во Ивана Лимбаха, 2001. – 284 с.

15. *Человек в зеркале культуры и образования: Сб. статей / Ответ. ред.-сост. Бирич И.А.* – М.: Педагогика, 1989. – 210 с.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2012

УДК 796.5(477)

Любов Малик, кандидат економічних наук, доцент
Національного лісотехнічного університету України

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

У статті висвітлено аспекти становлення та розвитку туристичної індустрії в різні вікові періоди, досліджується важливість туристичної галузі в народногосподарському комплексі.

Ключові слова: туризм, інвестиції в туризмі, галузь економіки, управління, підготовка фахівців, туристична діяльність, кадровий потенціал.

Табл. 1. Літ. 16.

Актуальність проблеми. Перетворення України на туристичну державу світового значення вимагає забезпечення координації діяльності різних галузей економіки, від яких залежить якісне надання туристичних послуг, зокрема транспорту, торгівлі, виробництва сувенірної продукції, видавничо-рекламної діяльності, інше. Зазначимо, що розвиток туризму причетний сьогодні до сорока різних галузей суспільного й господарського життя в Україні. Його розвиток спрямовується урядовими документами, зокрема Указом Президента України №973/99 від 10 серпня 1999 р. “Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року”, Державною програмою розвитку туризму на 2002 – 2010 роки, Постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 29 квітня 2002 року [5].

Аналіз останніх публікацій. В сучасних умовах для розвитку туристичної сфери і ефективного управління нею велика роль відводиться формуванню її кадрового потенціалу, підготовці фахівців, які відповідають вимогам часу. Цій проблемі присвячені наукові розробки відомих українських дослідників маркетингу та туристичної сфери Г.М. Зайчук [7], Л.П. Дядечко [4], М.В. Вачевського [2], Ю.П. Гуменюк [3], В.А. Зінченко [6], І.А. Зязюн [8], М.П. Мальської [9], Л.М. Устименко, І.Ю. Афанасьєва [12], В.К. Федорченка [13], Н.В. Чорненької [14] та інших.

Метою статті – вироблення нової методики навчання та формування у майбутніх маркетологів педагогів високого рівня професійних компетенцій у галузі туристично-рекреаційної індустрії, та формування відповідного рівня професійних компетенцій новітніх педагогічних технологій майбутнього фахівця для ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Складний процес перебудови суспільно-економічних відносин, нагальна необхідність широкого використання сучасних технологій у виробництві з метою підвищення його ефективності та більш досконалих методів управління, широке залучення до державотворчої діяльності людей із недостатньою фаховою підготовкою поставили нові завдання перед системою туристичної освіти. Досвід економічно стабільних країн Заходу, окремих країн СНД, аналіз ситуацій, що виникли в Україні, свідчить, що сфера обслуговування, комплекс мандрівок, екскурсій та відпочинку є, з одного боку, галуззю економіки, а з іншого – предметом педагогічної науки. Експерти ЮНЕСКО виділяють туризм в одну із провідних сфер професійної освіти в сфері послуг [2]. Це збігається з основними параметрами Державної програми розвитку туризму на 2002 – 2010 рр. Як видно із наукових та інформаційних джерел, актуальність дослідження теоретико-методичних засад неперервної туристської освіти зумовлена такими чинниками: